

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

PBL kunskapsbanken

– en handbok om plan- och bygglagen

Uppföljning av tillsynsarbetet 2015

2016-04-12

Innehåll

3	Uppföljning tillsyn
5	Boverket och länsstyrelsens tillsynsvägledning
7	Överklagade kommunala tillsynsbeslut
9	Statistik tillsyn
18	Byggnadsnämndens tillsyn av hur reglerna om energihushållning efterlevs
23	Tillsyn av lekplatser
28	Enkelt avhjälpna hinder
30	Öppna data tillsyn
31	Tidigare uppföljning

Uppföljning tillsyn

Boverket ska årligen samla in och sammanställa uppgifter om hur tillämpningen av plan- och bygglagen har utvecklats. Syftet med detta är att undersöka hur plan- och bygglagen tillämpas i kommunerna och att få kännedom om aktuella förhållanden.

Metoden för insamling av underlag om kommunernas arbete med tillsyn sker dels via en enkät som skickas ut till kommunerna och dels via Boverkets årliga plan- och byggenkät som besvaras av länsstyrelserna. Underlaget bygger också på erfarenhetsutbyte och uppföljning från Boverkets övriga verksamhet inom tillsynsområdet.

Under rubriken "Boverkets och länsstyrelsernas tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna" i vänstermenyn hittar du information om länsstyrelsernas och Boverkets ansvar inom tillsynsvägledning och uppföljning samt vad som har gjorts under 2015.

Under rubriken "Statistik" finns en redovisning av kommunernas svar på den enkät som skickats ut via länsstyrelserna.

Under rubriken "Enkelt avhjälpna hinder" hittar du information om länsstyrelsens uppföljning av kommunernas tillsynsarbete med enkelt avhjälpna hinder.

Under rubriken "Öppna data tillsyn" i vänstermenyn redovisas alla svar som har lämnats från kommunerna

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

Boverket och länsstyrelsens tillsynsvägledning

Tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna är en gemensam uppgift för Boverket och länsstyrelserna och vi ska aktivt samverka och samordna arbetet.

Boverkets tillsynsvägledning

Under 2015 har Boverket lanserat ett webbaserat program till för att underlätta beräkningen av byggsanktioner för tjänstemän på kommuner. 5070 användare besökte sanktionsberäkningsprogrammet under perioden april – november 2015. Baserat på information från kommuner kan Boverket se att programmet sparar tid för handläggare i arbete med beslutsunderlag till nämnders sammanträden.

På Kunskapsbanken kan länsstyrelser och kommuner och ta del av en film med jurist Johan G Nilsson som Boverket publicerade under 2015. I filmen informerar Johan om vad som är viktigt att tänka på vid utformningen av förelägganden. Boverket har under året även publicerat ett flertal webbseminarier. Ett seminarium, som sändes den 13 maj 2015, behandlar nya bygglovsbefriade åtgärder, ändring av byggnader och tillsyn.

Boverket har under 2015 fortsatt att utveckla sin samverkan med länsstyrelserna och har regelbundna onlinemöten med representanter från länsstyrelserna för att diskutera uppkomna frågor, nya rättsfall och det fortsatta arbetet med tillsynsvägledning till kommunerna.

Boverket har även deltagit på träffar med fokus på tillsynsfrågor tillsammans med kommuner och vissa länsstyrelser under 2015. På träffarna har Boverket bidragit med nya relevanta rättsfall inom tillsynsområdet och diskuterat tillsynsfrågor med deltagarna. Den årliga FSBS konferensen gick dessutom under temat "tillsyn". Konferensen hölls i Halmstad och hade 640 deltagare.

Det arbete som Boverket och länsstyrelserna gör inom tillsynsvägledning börjar nu visa positiva resultat, årets uppföljning visar att fler kommunala tillsynsbeslut står sig vid ett överklagande, fler kommuner planerar sin tillsyn, trots att det inte är ett krav, och fler tillsynsbeslut fattas jämfört med föregående år.

Länsstyrelsernas tillsynsvägledning

Främst arbetar Länsstyrelser med att följa upp, utvärdera och vägleda kommunerna i deras arbete med tillsyn. Detta sker, enligt den enkät som Boverket har ombett länsstyrelserna att fylla i, främst genom länsträffar med byggnadsnämnder och med kommunala tjänstemän. Flera länsstyrelser har även arbetat med att skapa nätverk över länsgränserna för att främja och underlätta byggnadsnämndernas tillsynsarbete. Majoriteten av landets länsstyrelser erbjuder även kommunerna stöd i deras arbete med tillsyn via webb, e-post eller telefon.

Länsstyrelserna samarbetar regelbundet för att ta fram nya vägledningar om tillsyn som publiceras på länsstyrelsernas hemsidor samt på Boverkets webbplats PBL-kunskapsbanken. Exempel på sådana är: Har du råd att bygga svart? eller Är fastigheten ovårdad? Detta innebär även ett arbete för länsstyrelserna att hålla informationen uppdaterad, eftersom det kontinuerligt skapas nya rättsfall och sker regeländringar.

71 % av länsstyrelserna har svarat att de har en aktuell treårig plan för sitt arbete med tillsynsvägledning. Antalet resurser som länsstyrelserna fördelar till arbete med tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna skiljer sig åt mellan länen. Skåne, Länsstyrelsen i Dalarna, Västra Götaland, Norrbotten och Jönköpings län tilldelar mellan 0,5 – 1,25 årsarbetskrafter för tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna, vilket är det högsta i landet, medan Kronoberg, Örebro, Uppsala och Kalmar tilldelar 0- 0,1 årsarbetskrafter.

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

Överklagade kommunala tillsynsbeslut

Under 2015 överklagades 473 kommunala tillsynsbeslut till länsstyrelsen.

Kommunala tillsynsbeslut kan överklagas till länsstyrelsen. Det kan gälla till exempel beslut om föreläggande och förbud eller beslut om byggsanktionsavgifter.

Under 2015 överklagades 473 kommunala tillsynsbeslut enligt plan- och bygglagen och äldre plan- och bygglagen till länsstyrelserna. Av dessa gällde 224 förelägganden eller förbud och 137 avsåg avgift/byggsanktionsavgift.

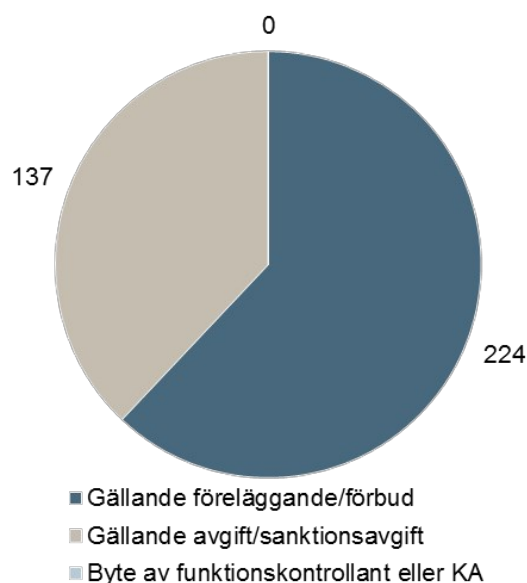
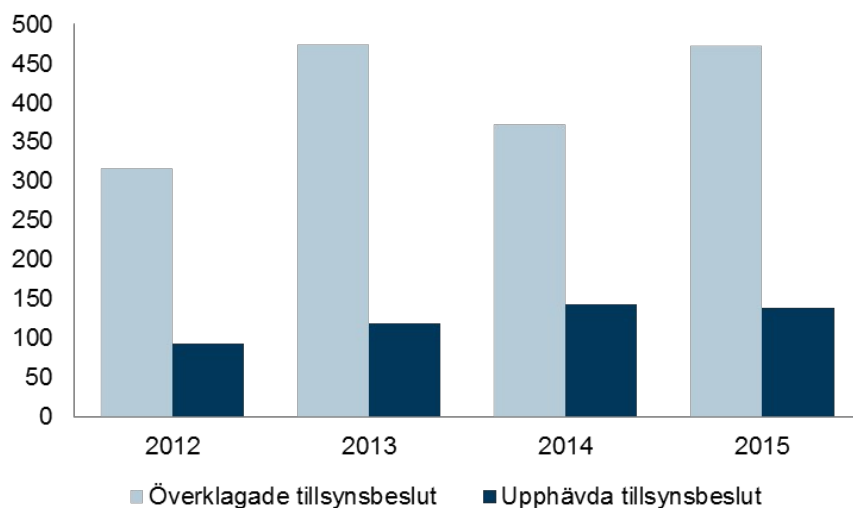

Diagram 4.2a: Överklagade tillsynsbeslut 2015 fördelat på kategori. Källa: Länsstyrelsernas svar på Boverkets plan- och byggenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Upphävda kommunala tillsynsbeslut

I jämförelser med 2014 har antalet överklagade tillsynsbeslut ökat. Andelen upphävda tillsynsbeslut har däremot minskat. 2014 upphävdes 38 procent av de överklagade besluten medan andelen upphävda beslut under 2015 har minskat till 29 procent. Det är alltså en större andel kommunala beslut som står sig vid ett överklagande än föregående år, vilket är en positiv utveckling för byggnadsnämnderna. Boverket börjar nu se positiva resultat på de satsningar på tillsynsvägledning som gjorts sedan 2013 av regeringen, Boverket och länsstyrelserna.

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\\]\]\(http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-</p></div><div data-bbox=)

Dokument

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/lansstyrelsernas-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

237 kB

[Boverkets regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/boverkets-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

125 kB

Statistik tillsyn

Boverket och länsstyrelserna ska enligt plan- och byggförordningen och uppdrag i regleringsbrevet följa upp samt utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete. I följande avsnitt redovisas kommunernas svar på den enkät som Boverket skickat ut samt en jämförelse med tidigare år

Stapeldiagrammen visar ett snittvärde av länens redovisade svar från kommunerna. I en del frågor förekommer stora skillnader inom länen som inte framgår av diagrammen. De ger dock en överskådlig bild av hur det ser ut i landet och för respektive län. Under öppna data går det att se vad varje kommun har svarat på respektive fråga.

Svarsfrekvensen för 2015 är högre än för 2014. Totalt har 267 kommuner besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 92 procent. Svarsfrekvensen för 2014 var 86 procent. Kommunerna som besvarat enkäten har inte alltid besvarat alla frågor. Någon kvalitetsgranskning av svaren har inte gjorts.

Nya tillsynsärenden 2015

Totalt sett verkar kommunerna ha öppnat fler tillsynsärenden under 2015 jämfört med 2014. 2014 uppgav kommunerna att de hade öppnat 9678 tillsynsärenden, motsvarande siffra för 2015 är 11281. Ökningen kan delvis bero på att fler kommuner har besvarat enkäten i år än förra året, men det kan även vara så att kommunerna arbetar mer med tillsyn än tidigare. Det är fortfarande stora skillnader i antal ärenden mellan de olika länen.

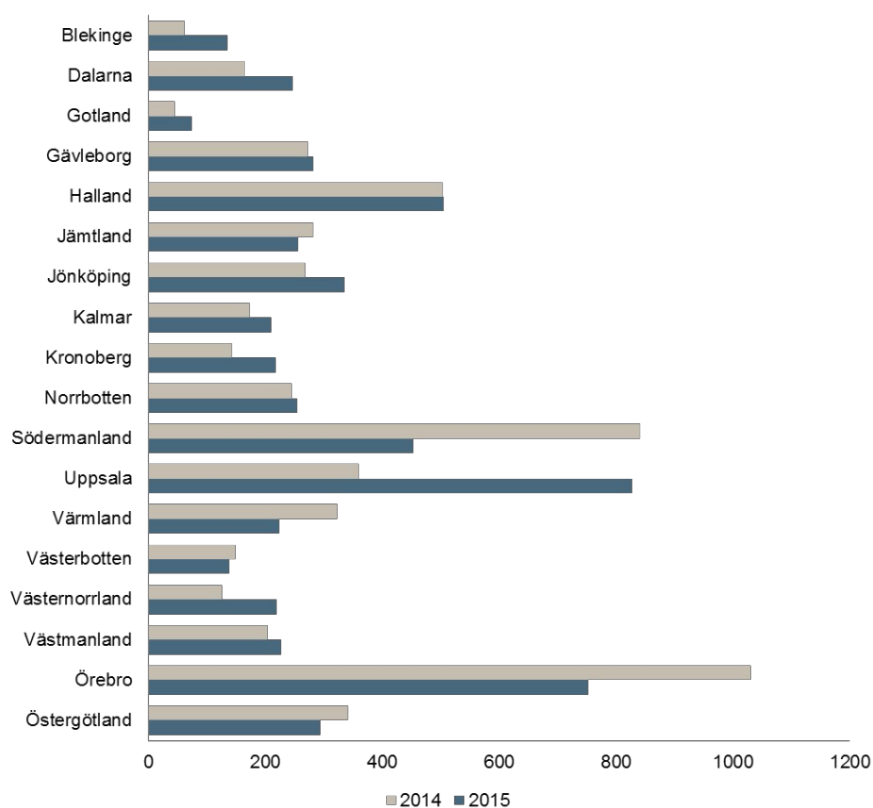

Diagram 4.3a-I: Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

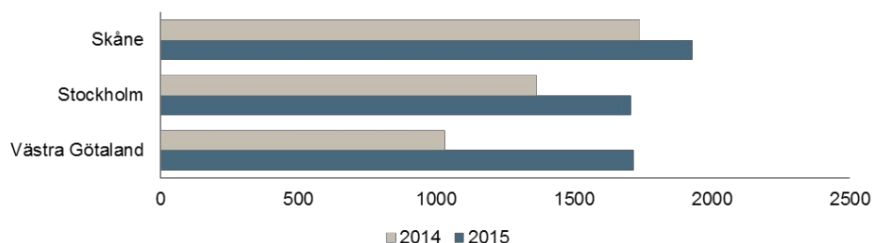

Diagram 4.3a-II: Antal tillsynsärenden som påbörjats/öppnats under 2014 och 2015 redovisat som ett medelvärde per län. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Ärenden i balans 2015

I brist på resurser riskerar tillsynsärenden att hamna på hög. Totalt sett har kommunerna fler inneliggande tillsynsärenden som inte var avgjorda i slutet av 2015 jämfört med slutet av 2014. 2014 uppgav kommunerna att de hade 12511 öppna tillsynsärenden vid utgången av året, motsvarande siffra för 2015 var 16631. Detta kan dock delvis bero på en högre svarsfrekvens 2015 än 2014, men tyder ändå på att det saknas resurser för tillsynsarbete hos kommunerna.

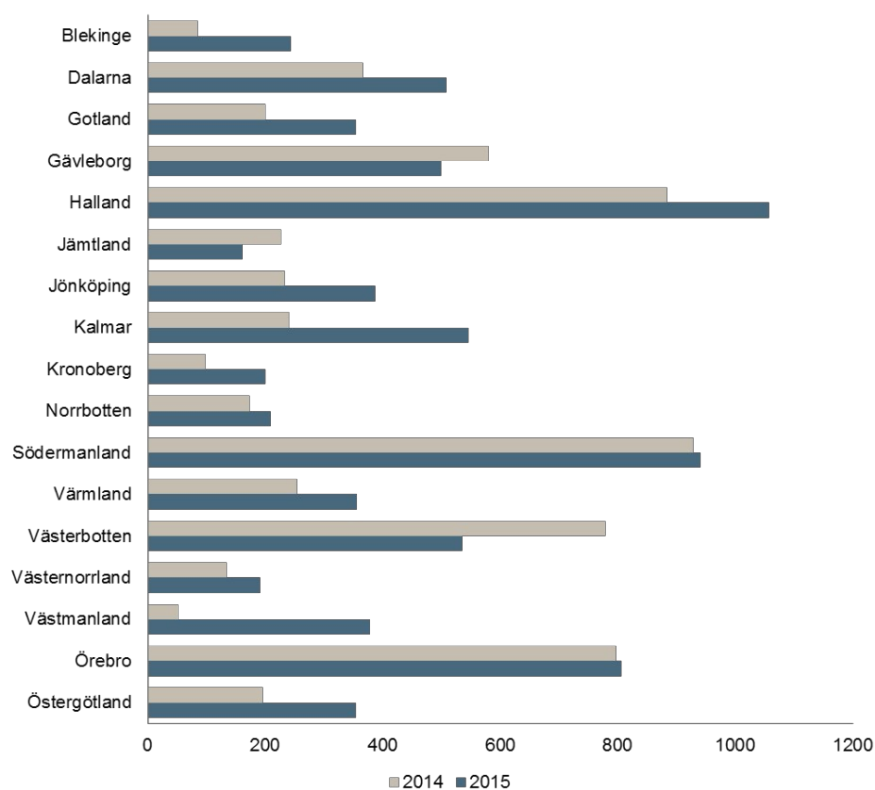

Diagram 4.3b-I. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

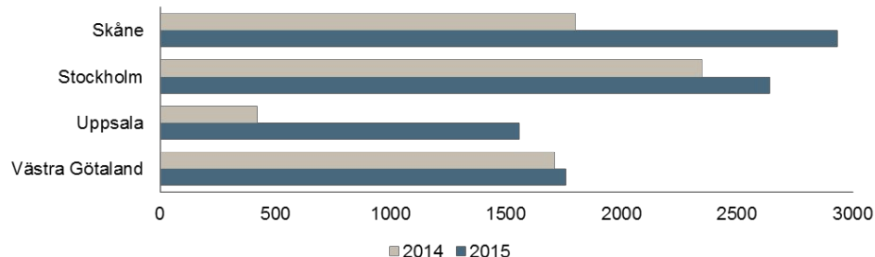

Diagram 4.3b-II: Antal ineliggande tillsynsären den under slutet av 2014 och 2015 redovisat som ett medelvärde per län. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Ärenden som resulterar i någon form av ingripande

Antalet ingripandebeslut har ökat marginellt 2015 jämfört med 2014. 2014 uppgav kommunerna att de fattat 2162 beslut om ingripanden, motsvarande siffra för 2015 var 2252. Sett till förhållandet att det är 17 stycken fler kommuner som har besvarat frågan 2015 så blir snittet ungefär det samma som för 2014. Av frågeställningarna och svaren från kommunerna framgår dock inte hur många ärenden som har avslutats med ett beslut om att inte ingripa.

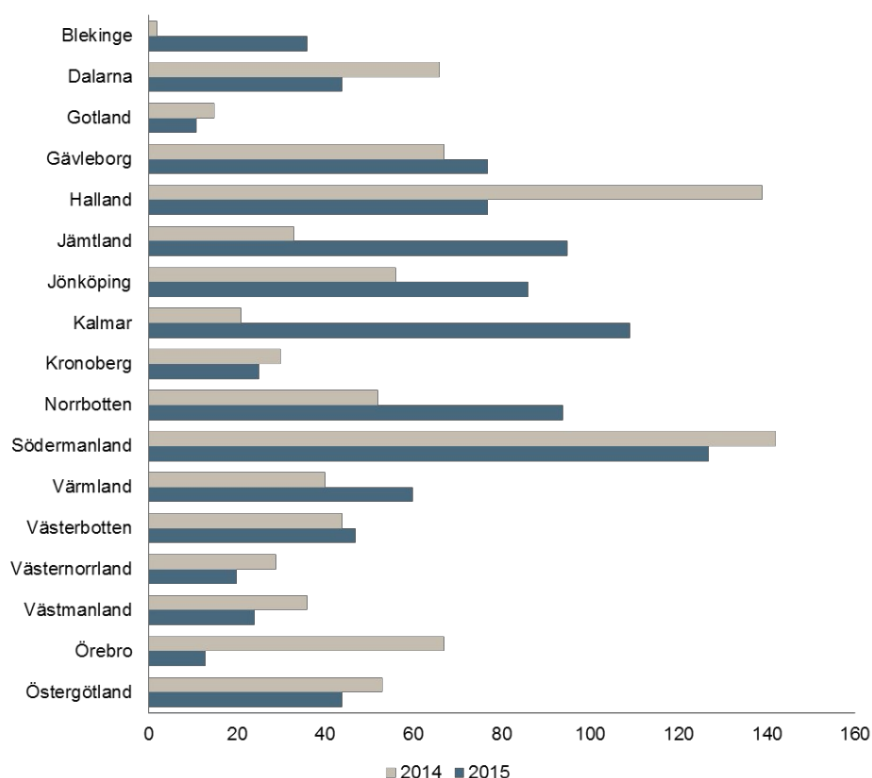

Diagram 4.3c-I: Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

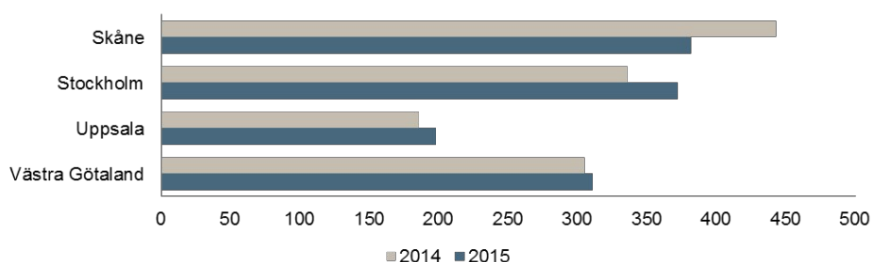

Diagram 4.3c-II: Antal tillsynsärenden som resulterat i tillsynsningripanden under 2014 och 2015 redovisat som ett medelvärde per län. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Antal beslut om sanktionsavgift

Antalet beslut om byggsanktionsavgift har ökat jämfört med 2014. 2014 angav 250 kommuner att de hade fattat 812 beslut om sanktionsavgift. 2015 angav 267 kommuner att de hade fattat 1154 beslut om sanktionsavgift. Det ger en ökning i antal beslut med 34 procent. Det är dock 7 procent fler kommuner som har svarat gällande 2015, vilket naturligtvis är en del av förklareringen till ökningen. Nedan visas antal beslut om sanktionsavgift för 2014 respektive 2015 länsvis.

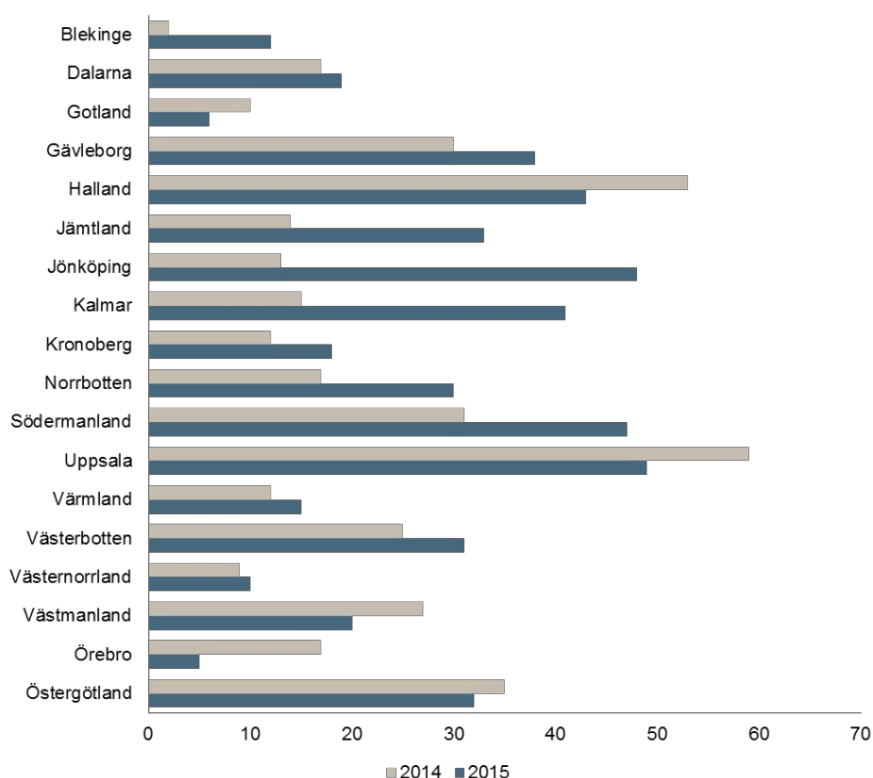

Diagram 4.3d-I. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

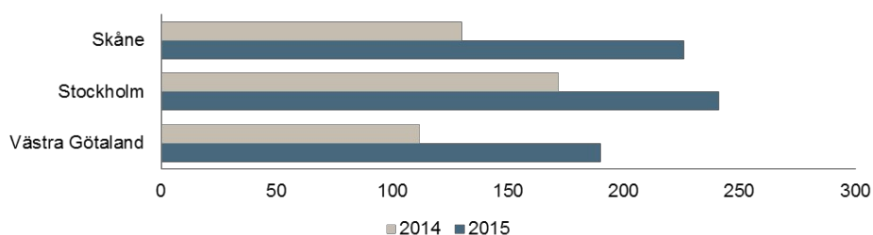

Diagram 4.3d-II: Antal beslut om byggsanktionsavgifter 2014 och 2015 redovisat som ett medelvärde per län. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Antal föreläggande och/eller förbud om de tekniska egenskapskraven

Av det totala antalet föreläggande och/eller förbud är det relativt få som gäller de tekniska egenskapskraven. Totalt handlar det om 320 beslut över hela landet. För 2014 var motsvarande siffra 358. Över hela landet är det en liten skillnad mellan åren.

På länsnivå har det däremot skett större förändringar. Inom vissa län, främst Uppsala, har det skett en stor ökning. Inom andra län, såsom Västra Götaland, Dalarna, Halland och Jönköping, har antalet minskat betydligt.

De tekniska egenskapskrav som anges föranleda flest förelägganden eller förbud är:

- bärförmåga, stadga och beständighet,
- säkerhet i händelse av brand,
- hygien, hälsa och miljö samt
- säkerhet vid användning

De tekniska egenskapskrav som sällan eller aldrig anges föranleda förelägganden eller förbud är:

- skydd mot buller
- energihushållning samt
- hushållning med vatten och avfall

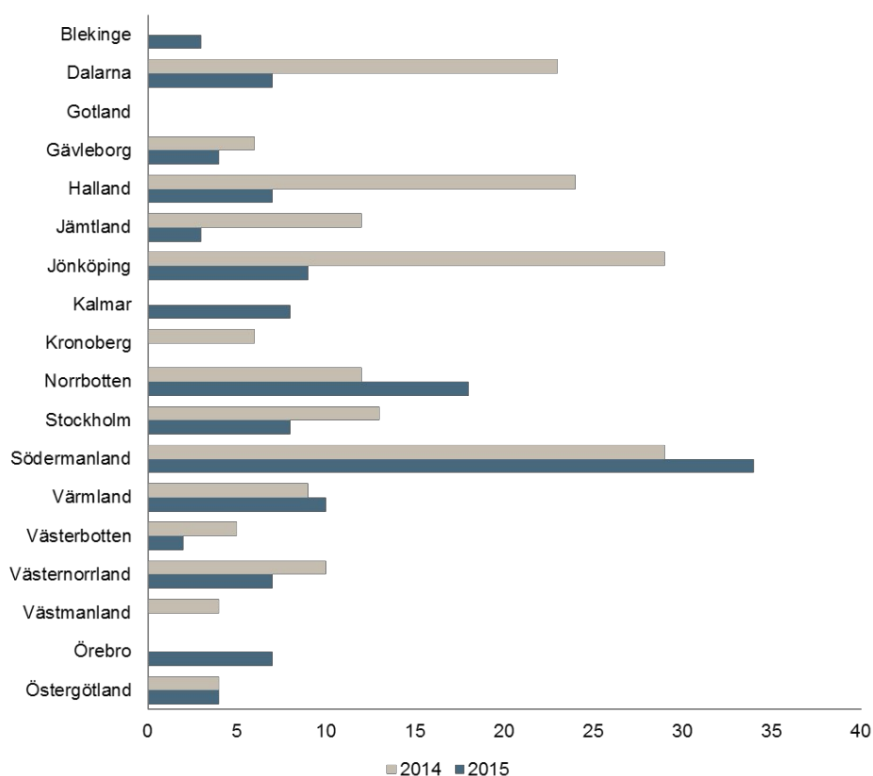

Diagram 4.3e-I: Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

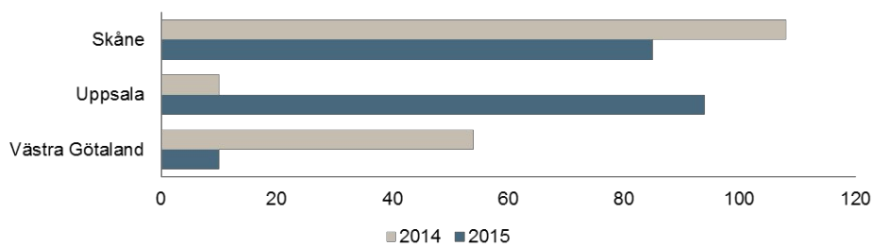

Diagram 4.3e-II: Antal förelägganden och/eller förbud om de tekniska egenskapskraven 2014 och 2015 redovisat per län. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Antal ingripanden med anledning av uteblivna anmälningar inför startbesked för åtgärder som lovbeFriats enligt 9 kap 4a-4c §§ PBL

Antalet tillsynsingenripanden på grund av uteblivna anmälningar inför startbesked för åtgärder som befriats från lov enligt 9 kap 4a-4c §§ PBL är lågt i jämförelse med det totala antalet anmälningar inför startbesked som inkom under 2015 för sådana åtgärder. Endast 93 av totalt 13426 anmälningar resulterade i ingripanden. Vilka slutsatser det går att dra av detta är något som får följas upp mer ingående i ett senare skede, då det kan dröja innan det kommer till byggnadsnämndens kännedom att det finns skäl att ingripa samt att dessa regler ännu är förhållandevis nya. Dessutom infördes reglerna under 2014 varför en korrekt jämförelse mellan hela kalenderår kan göras först efter 2016.

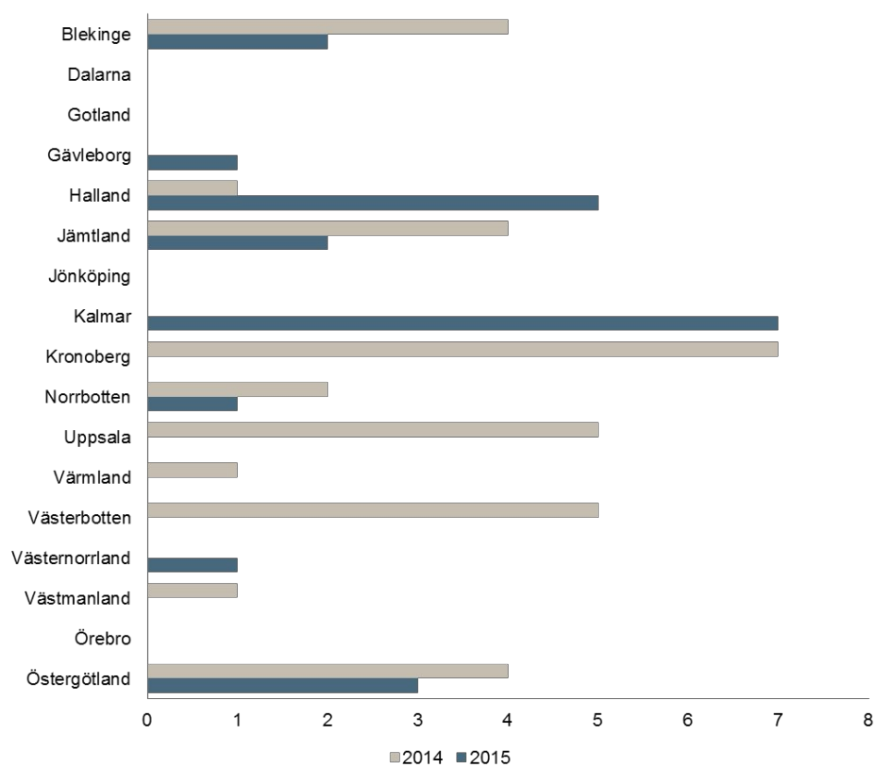

Diagram 4.3.f-I: Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

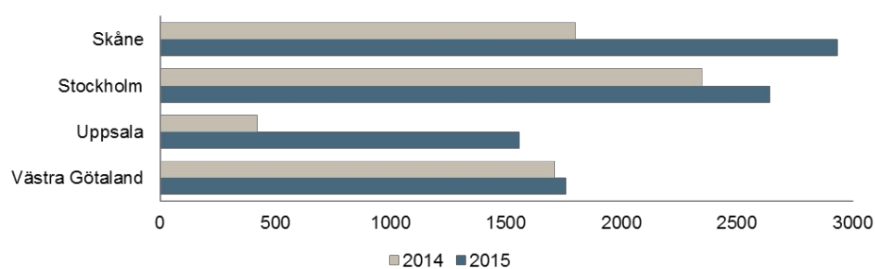

Diagram 4.3.f-II: Antal ingripanden som fattats 2014 och 2015 på grund av uteblivna anmälningar inför startbesked för åtgärder som befriats från lov enligt 9 kap 4a-4c §§ PBL redovisat som ett medelvärde per län. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Uppföljning och utvärdering av tillsynsarbetet

Det är ett krav i PBL att kommunerna ska följa upp sitt tillsynsarbete. Något krav för kommunerna att göra en "tillsynsplan" finns däremot inte. Det finns dock kommuner som gör detta ändå eller har uppföljning/planering som en del av sin verksamhetsplan. Uppföljning av tillsynsarbetet blir svårare att genomföra om det inte finns något att följa upp det mot.

Andelen kommuner som anger att de följer upp tillsynsarbetet är något högre för 2015 än 2014. 2014 angav 63 procent av de 250 svarande kommunerna att de följer upp sitt tillsynsarbete. 2015 angav 67 procent av de 267 svarande kommunerna att de följer upp sitt tillsynsarbete, vilket är en positiv utveckling.

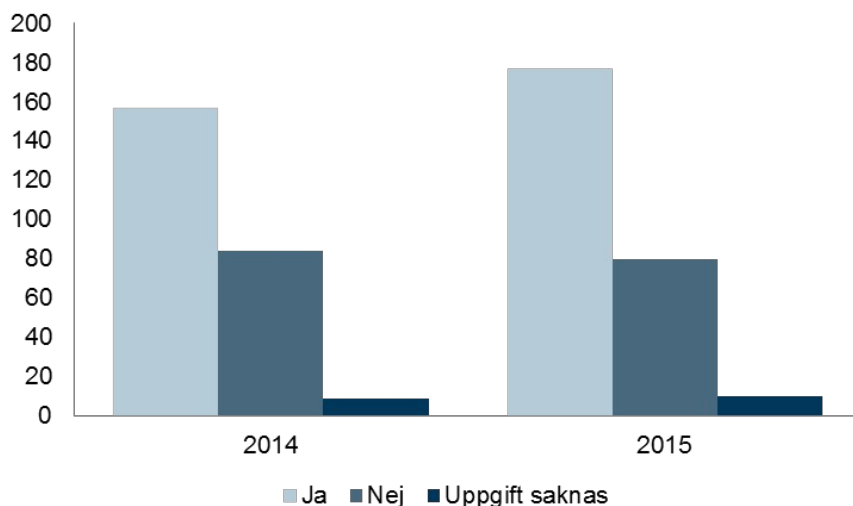

Diagram 4.3g: Antal kommuner som uppger att de kommer göra en uppföljning och utvärdering av utfört tillsynsarbete avseende 2015. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Behovsbedömning och planering av tillsynsarbetet

Det är ungefär samma procentandel jämfört med föregående år som uppger att de har gjort en behovsbedömning och planering för tillsynsarbetet gällande 2016. Även om det inte finns något krav i PBL på att planera tillsynsarbetet väljer många kommuner ändå att upprätta en tillsynsplan, vilket Boverket anser är positivt. En mall för upprättande av tillsynsplan har tagits fram av en länsstyrelse i samverkan med några kommuner och finns tillgänglig dels på länsstyrelsernas hemsidor, men även på Boverkets hemsida.

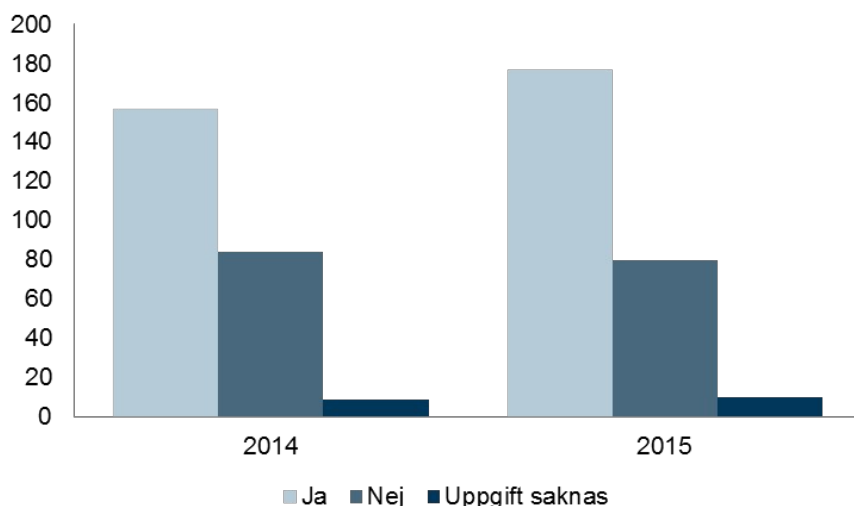

Diagram 4.3h: Antal kommuner som anger att de gjort en behovsbedömning och planering för byggnadsnämndens tillsyn gällande år 2016. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\\]\]\(http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-</p></div><div data-bbox=)

Dokument

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/lansstyrelsernas-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

237 kB

[Boverkets regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/boverkets-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

125 kB

Byggnadsnämndens tillsyn av hur reglerna om energihushållning efterlevs

Bestämmelserna om energihushållning finns i 8 kap. 4 § p. 6 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 14 §, 15 § plan- och byggförordningen (2011:338) samt i Boverkets byggregler, BBR. Kommunernas hartillsynsansvar över att byggnader uppfyller de tekniska egenskapskraven som energihushållningskraven.

Regeringen har genom regleringsbrevet för budgetåret 2015 (uppdrag 43) beslutat att länsstyrelserna 2015 särskilt ska granska kommunernas tillsyn av bestämmelserna om energihushållning och energieffektivisering. Uppdraget har redovisats till Boverket.

Länsstyrelsernas redovisning består av en sammanställning av svar på en enkät som länsstyrelserna skickat ut till landets byggnadsnämnder. Boverket har fått in sammanställning från samtliga av landets länsstyrelser. Av landets 290 kommuner har totalt 262 (90 procent) besvarat enkäten.

Länsstyrelserna har gjort analyser av kommunernas svar, dessa analyser har därefter skickats in till Boverket. Vissa frågorna är flervalfrågor där flera alternativ har kunnat väljas. Någon kvalitetsgranskning av svaren har inte gjorts.

Verifiering genom energiberäkning

Verifiering av energihushållningskraven bör göras dels genom beräkning av byggnadens förväntade specifika energianvändning och genomsnittlig värmegenomgångskoefficient vid projekteringen och dels genom mätning av specifik energianvändning i den färdiga byggnaden enligt ett allmänt råd i avsnitt 9:2 Boverkets byggregler.

Av Länsstyrelsernas sammanställning framgår att majoriteten av kommunerna begär in en energiberäkning inför utfärdande av startbesked vid uppförandet av nya byggnader Vid ändring av en befintlig byggnad för ett väsentligen annat ändamål, eller en tillbyggnad av bostadshus, större än 50 kvm begärs energiberäkning in i ca var tredje kommun i landet. Vid uppförandet av nya byggnader eller utbyggnad med mer än 50 m² av ett fritidshus begär ca var fjärde kommun in antingen en energiberäkning eller en U-värdesberäkning.

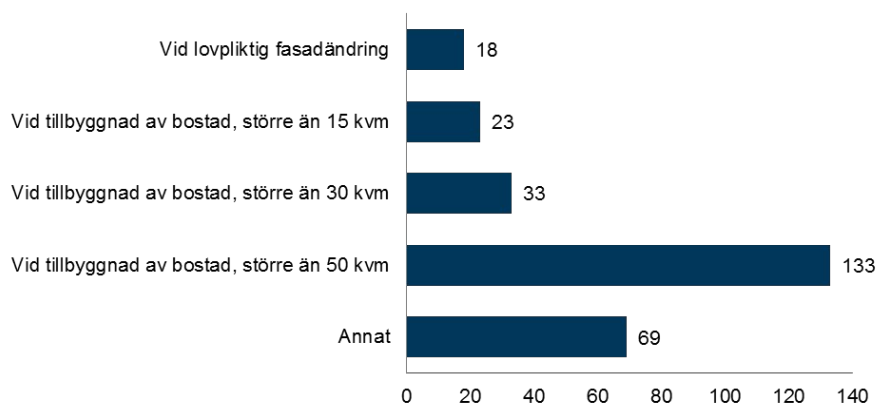

Diagram 4.4a: I vilka fall utöver nybyggnation av bostäder begär BN in en energiberäkning inför startbesked? Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Ca 40 % av kommunerna har någon gång haft ärenden där byggnadsnämnden haft anledning att tro att energiberäkningen inte stämmer. Detta hanteras främst genom att ett förtydligande eller en ny energiberäkning begärs in, ofta med kravet att denna ska utföras av sakkunnig. Den sanktion som tillämpas är att startbesked uteblir om energiberäkningen inte anses fullgod.

Flertalet kommuner upplever svårigheter med att granska och bedöma rimligheten i en energiberäkning, och menar att det behövs bättre vägledning från berörda myndigheter, kompetenshöjning hos kommunerna, och förtydliganden i regelverket.

Verifiering genom mätning

Två tredjedelar av kommunerna begär inte att kraven verifieras genom mätning i den färdiga byggnaden utan hänvisar till byggnadsägarnas skyldighet att energideklarera sina byggnader enligt lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader. Var femte kommun lämnar ett interimistiskt slutbesked, där det i de flesta fall anges i kontrollplanen att verifiering genom mätning ska göras inom två år för att ett slutligt slutbesked ska kunna utfärdas.

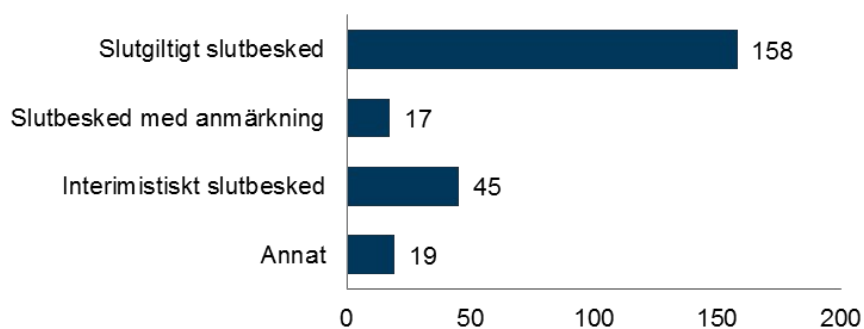

Diagram 4.4b: Hur hanterar BN slutbesked med tanke på att ingen uppföljande energikontroll genom mätning kan genomföras innan byggnaden har tagits i bruk? Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

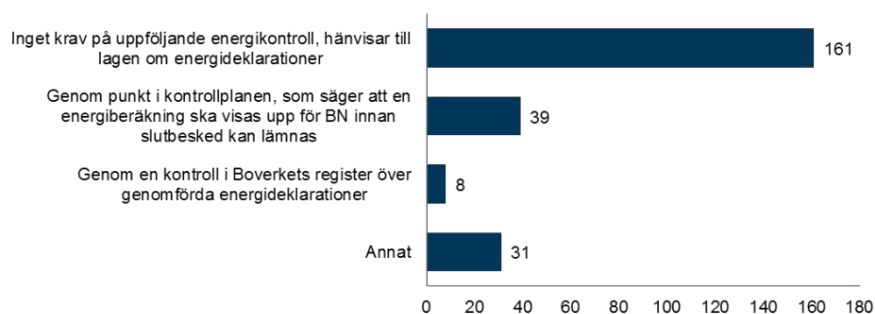

Diagram 4.4c: Hur säkerställer BN att en uppföljande energikontroll genom mätning utförs? Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Endast ett fåtal har haft ärenden där mätningen visat att byggnaden ej uppfyllt kraven. Hur detta hanteras varierar mellan kommunerna.

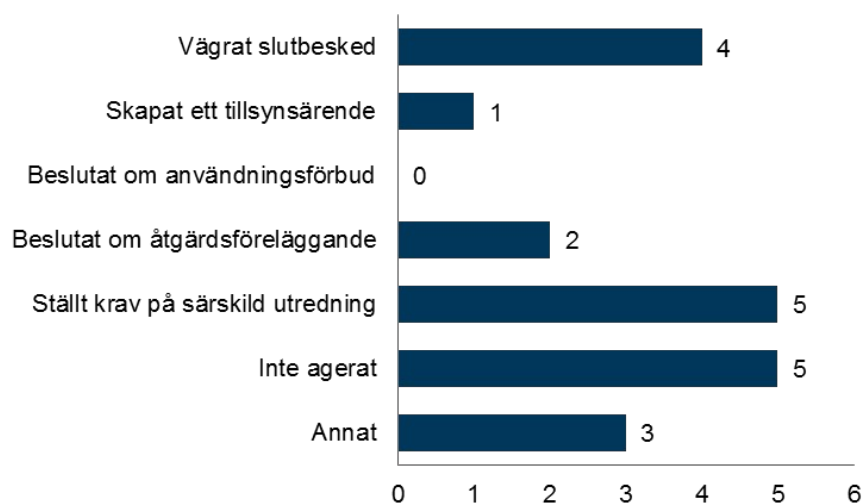

Diagram 4.4d: Hur har BN hanterat de ärenden där mätningen visat att byggnaden ej uppfyller kraven? Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Vissa oklarheter verkar förekomma gällande kommunernas tillsynsansvar över energihushållningskraven. Flera kommuner anger att det upplevs som problematiskt att hålla ärenden öppna under två år vilket blir följden då ett interimistiskt slutbesked har utfärdats.

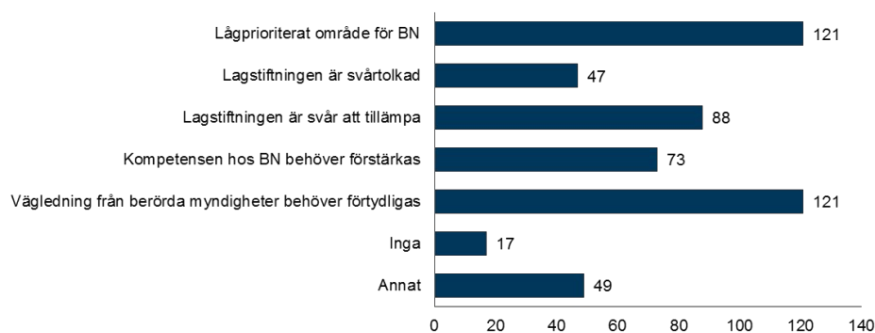
Brister, svårigheter och behov av vägledning

Många kommuner upplever problem med tillsynsarbetet gällande energihushållning och energieffektivisering. De problem som tas upp är av varierande karaktär. Tillsyn över hur reglerna om energihushållning efterlevs bedöms av ca hälften av kommunerna vara lågprioriterat, och ungefär lika många önskar bättre vägledning från berörda myndigheter.

Det är även relativt vanligt förekommande att lagstiftningen är svårtolkad eller svår att tillämpa, och att kompetensen hos byggnadsnämnderna behöver förstärkas. Ett problem som kan utläsas av enkätsvaren är att flera kommuner

har uppfattningen att Boverket har tillsynsansvaret över energihushållningskraven, med hänvisning till att Boverket övertog tillsynsansvaret över energideklarationerna 2012.

Boverket har tillsyn över systemet med energideklarationer vilket bland annat innebär att Boverket utövar tillsyn över att energideklarationer upprättas. Kommunerna har tillsynsansvar över att byggnader uppfyller de tekniska egenskapskraven såsom energihushållningskraven.

Vilka problem eller svårigheter ser BN med att säkerställa arbetet med tillsynen gällande energihushållning och energieffektivisering? Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan - och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](#) [<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument->

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](#)

[Plan - och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](#)

[[\[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\\]\]\(#\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-</p></div><div data-bbox=)

Dokument

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2015.pdf](#) [/globalassets/lansstyrelsernas-regleringsbrev-2015.pdf]

237 kB

[Boverkets regleringsbrev 2015.pdf](#) [/globalassets/boverkets-regleringsbrev-2015.pdf]

125 kB

Tillsyn av lekplatser

Med lekplats avses ett markområde särskilt planerat för lek. Byggnadsnämnderna har det huvudsakliga tillsynsansvaret för att lekplatser och fasta anordningar på lekplatser är säkra och tillgängliga.

Lekplatser kan delas in i två kategorier: allmänna lekplatser som befinner sig på allmän platsmark och kvarterslekplatser som befinner sig på kvartersmark och som vänder sig till barn som bor inom området. Lekplatser på allmänna platser brukar skötas av kommunen, även om huvudmannen skulle kunna vara en samfällighet om det finns särskilda skäl för det. Lekplatser på kvartersmark brukar skötas och underhållas av fastighetsägaren.

Byggnadsnämnderna har huvudsakligen tillsyn över att alla lekplatser är tillgängliga, säkra och hålls i ett värdat skick och att det inte finns risker i trafiksäkerheten. Regler för utemiljö regleras i 8 kap. 9 § punkt 5 och 6 samt 10-12 §§ och 15-16 §§ i Plan- och bygglagen(2010:900), PBL. Kraven på lekplatser regleras även i Boverkets byggregler, BBR.

Enligt 8 kap. 14 § i plan- och byggförordningen (2011:338), ska länsstyrelserna följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete samt ge tillsynsvägledning genom att ge byggnadsnämnderna råd och stöd. Länsstyrelserna ska i samband med detta särskilt granska kommunernas tillsyn av bestämmelserna om lekplatser i plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen och Boverkets föreskrifter.

I enlighet med uppdrag 43 i länsstyrelsens regleringsbrev för 2015 har länsstyrelserna följt upp och utvärderat byggnadsnämndernas tillsynsarbete. I samband med detta har de särskilt granskat byggnadsnämndernas tillsyn av lekplatser.

Länsstyrelsernas redovisning består av en sammanställning av svar på en enkät som de skickat ut till landets byggnadsnämnder. Boverket har fått in sammanställning från samtliga av landets 21 länsstyrelser. Av landets 290 kommuner har totalt 246 (85 procent) besvarat enkäten. Länsstyrelserna har även gjort analyser över kommunernas enkätsvar. Boverket har sammanställt dessa analyser och redovisar dessa nedan.

Inventering, register och planering

Länsstyrelsernas enkätanalyser visar att 68 procent av kommunerna som svarat inte genomfört någon inventering över lekplatser de senaste fem åren. Detta verkar bero på att byggnadsnämnderna delar ansvaret med annan avdelning/förvaltning på kommunen. Av de kommuner som svarat att de inventerat lekplatser visar det sig att det är vanligast att byggnadsnämnden inventerar lekplatser på allmän platsmark och sällan på kvartersmark.

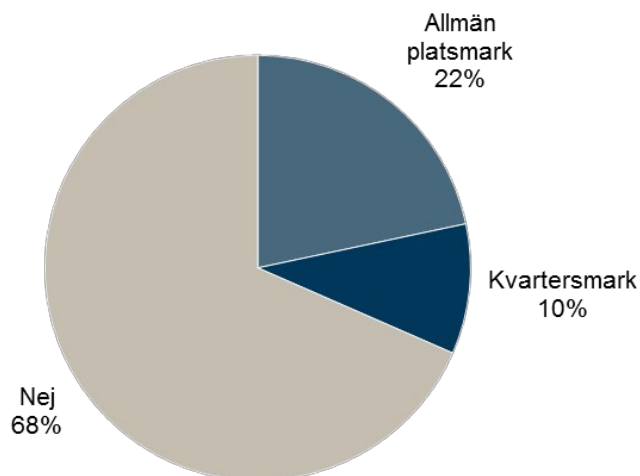

Diagram 4.5a: Kommunernas inventering över lekplatser. Diagrammet visar att majoriteten av kommunerna inte inventerar lekplatser. De lekplatser som inventeras ligger på allmän platsmark eller kvartersmark. Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Kommunernas register över lekplatser visar samma resultat som inventeringen att det är vanligare att byggnadsnämnden för ett register över lekplatser på allmän platsmark, 23 procent, än över kvartersmark. En övervägande del av byggnadsnämnderna, 69 procent, för inte något uppdaterat register över kommunens lekplatser alls.

Hela 80 procent av byggnadsnämnderna uppger att de inte har planerat eller satt upp några mål för tillsynen över lekplatser. Resterande 20 procent av kommunerna svarar att de för register och genomför inventering. Dessa kommuner jobbar oftast även med en tillsynsplan. I Västernorrland har 2 utav 7 kommuner satt upp mål och en tillsynsplan och i Gävleborgs län jobbar tre utav nio kommuner med en tillsynsplan med förhoppning att lösa vissa av problemen.

Byggnadsnämndernas resurser, organisation och kompetens

Många kommuner uppger i sina enkätsvar att handläggare hos byggnadsnämnden inte känner till att tillsynsansvaret över lekplatser ligger på byggnadsnämnden. Eftersom det inte finns någon vana att hantera dessa frågor leder det till bristande rutiner.

Flertalet byggnadsnämnder svarar att de inte har resurser för att kunna bedriva ett bra tillsynsarbete. Mer personalresurser behövs för att prioritera tillsynen. Det framkommer även att lagstiftningen är svår att tillämpa och tolka och att kompetensen behöver förstärkas i dessa delar.

Svårigheter med säkerställandet av tillsyn och behov

av vägledning

Hela 153 byggnadsnämnder svarar att svårigheter med att bedriva tillsyn främst beror på att det är ett lågprioriterat område hos byggnadsnämnderna. Detta kan bero på en rad olika skäl bland annat begränsade resurser men även politiken som inte ger utrymme för det då politikerna inte har kännedom om att det är ett underbemannat område som kräver mer resurser. Politikerna har i det här fallet inflytandet och möjlighet att kunna tillsätta fler resurser. Det råder även stor osäkerhet över vem som har ansvaret för tillsynen.

Byggnadsnämnderna svarar överlag att de behöver ytterligare vägledning från berörda myndigheter, men att den måste bli tydlig. Det ska vara tydligt vad man ska kontrollera mot och vilka krav man kan ställa.

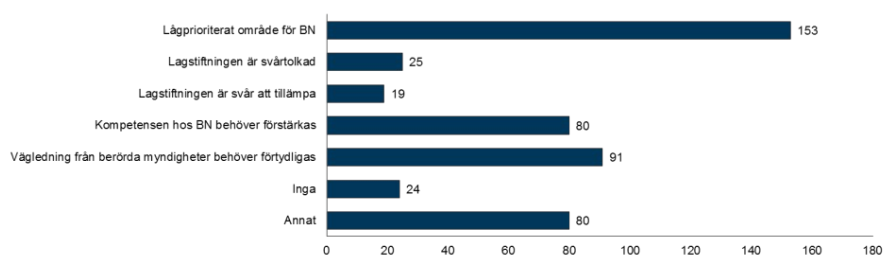

Diagram 4.5b: Diagrammet ger en överblick över vilka svårigheter kommunerna främst ser med arbetet över tillsyn över lekplatser. Checklistor och förenklingar genom bland annat vägledning från berörda kommuner är hjälpmedel som efterfrågas för att kunna säkerställa tillsynen av lekplatser. Källa: Länsstyrelsernas tillsynsenkät. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Analys

Det råder ingen tvekan om att tillsyn över lekplatser är ett lågprioriterat område hos byggnadsnämnderna i landet. Det finns flera bidragande faktorer till att byggnadsnämnderna inte utövar tillsyn i den mån de borde. De största faktorerna är att det råder stor osäkerhet om vem som bär tillsynsansvaret, det saknas resurser och lagstiftningen upplevs som svårtolkad.

Byggnadsnämnderna ska utöva tillsyn men eftersom löpande inventering och underhåll oftast sköts av annan förvaltning kan det vara en anledning till att tillsynsärendena inte når byggnadsnämnden. En del byggnadsnämnder håller på att arbeta fram tillsynsplaner och för planeringen av kontinuerlig tillsyn och underhåll är det viktigt att systematisk inventering av kommunernas lekplatser görs.

Brist i rutinerna har stor grund i att det inte föreligger en vana att hantera tillsynsärenden av detta slag. Dessutom kräver tillsynen mycket tid och resurser som inte alltid finns och därför blir det ett lågprioriterat område. En naturlig följd blir en bristfällig kompetens som på sikt måste förstärkas om arbetet med tillsyn över lekplatser ska bli prioriterat.

Om någon klagar på en dåligt skött lekplats gör byggnadsnämnden tillsyn, men statistiken visar att det allt som oftast inte har skett de senaste fem åren. En följd blir att kommunerna förlitar sig på att allmänheten ska lämna in klagomål eller att avdelningen/förvaltningen som sköter underhållet av lekplatserna även ska sköta tillsynen. Statistiken visar även att det främst är lekplatser på allmän platsmark som får någon slags granskning men inte lekplatser på kvartersmark eller lekplatser som drivs av samfälligheter. En risk är att det endast blir kommunens lekplatser som granskas.

Länsstyrelsernas analyser visar tydligt att kommunerna är i behov av vägledning som innehåller tydliga krav på vad som ska stämmas av i tillsynen. Det som efterfrågas är exempelvis vad som räknas som dåligt skick på lekplats eller checklistor för vad en lekplats skall uppfylla enligt PBL.

Länsstyrelserna har i sina analyser kommit fram till några slutsatser och anger även förslag på vad som bör göras för att tillsyn av lekplatser ska prioriteras.

- Gemensamma checklistor och mallar måste arbetas fram som skall gälla för hela landet så byggnadsnämnderna vet vad tillsynen skall ske mot
- Tydligare samarbete mellan byggnadsnämnderna och annan avdelning/förvaltning som sköter underhållet av lekplatser
- Vägledning från berörda myndigheter om hur tillsynen ska bedrivas
- Ta del av goda exempel och metodik från andra kommuner i länet/landet som utför kontinuerlig tillsyn

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan - och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](#) [<http://www.riksdagen.se/sv/Dokument->

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](#)

[Plan - och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](#)

[[\[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\\]\]\(#\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-</p></div><div data-bbox=)

Dokument

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2015.pdf](#) [[globalassets/lansstyrelsernas-regleringsbrev-2015.pdf](#)]

237 kB

[Boverkets regleringsbrev 2015.pdf](#) [[globalassets/boverkets-regleringsbrev-2015.pdf](#)]

125 kB

Enkelt avhjälpna hinder

Krav på tillgänglighet i publika miljöer har funnits i plan- och bygglagstiftningen sedan 1960-talet och kravnivån har utvecklats efterhand. Kraven ställs när man bygger nytt och när man gör större förändringar. För att öka tillgängligheten i samhället för personer med funktionsnedsättning i en snabbare takt behöver även befintliga miljöer förbättras istället för att invänta att de byggs om eller ersätts. Sedan år 2001 finns det därför bestämmelser med krav om att enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas i lokaler dit allmänheten har tillträde, så kallade publika lokaler, och på allmänna platser.

När reglerna infördes angav regeringen i förarbetena till lagstiftningen som målsättning att samtliga enkelt avhjälpna hinder skulle vara avhjälpna senast vid utgången av år 2010. Trots det finns det fortfarande många enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser. Kommunernas byggnadsnämnder ska utöva tillsyn över att reglerna om enkelt avhjälpna hinder följs. Ett tillsynsärende kan aktualiseras efter en anmälan utifrån eller på byggnadsnämndens egna initiativ.

Det är vanligt att byggnadsnämnderna säkerställer kompetens för att bedöma ärenden om enkelt avhjälpna hinder genom att ha handläggare med utbildning eller erfarenhet av dessa frågor. Vanligt förekommande är också att anlita en extern sakkunnig. När det gäller typ av utbildning nämns som exempel arkitekt- och byggingenjörutbildningar samt diverse kortare kurser och utbildningar. När det gäller erfarenhet nämns till exempel flerårigt arbete med frågor som byggnadsinspektör och bygglovshandläggare vanligtvis arbetar med.

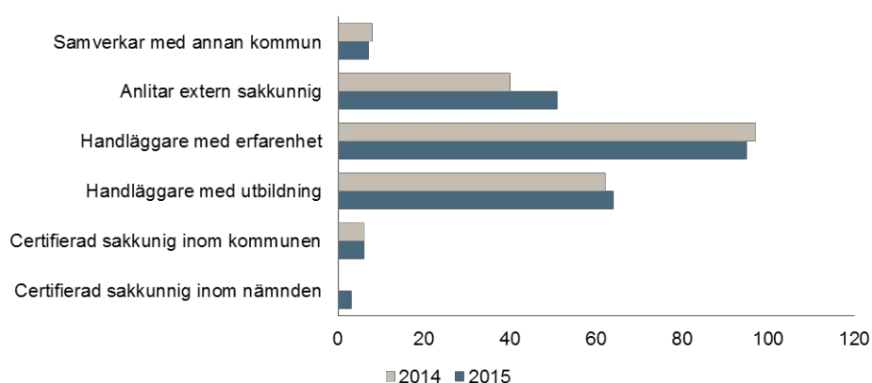

Diagram 4.3m: Byggnadsnämndens tillgång till kompetens att bedöma ärenden om enkelt avhjälpna hinder. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format.

Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

Majoriteten av byggnadsnämnderna uppger dock återigen att det saknas resurser för att fullt ut kunna arbeta med enkelt avhjälpna hinder. 24 byggnadsnämnder uppger emellertid att de har tillräckligt med resurser för att arbeta med frågan.

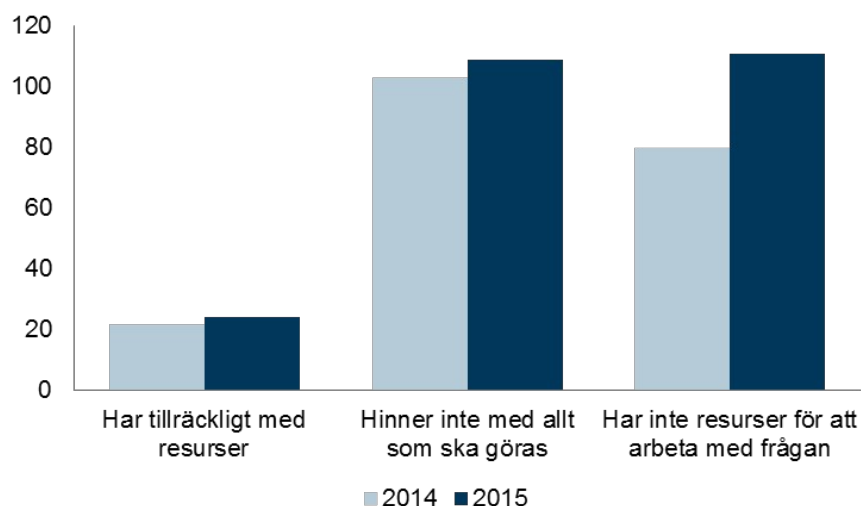

Diagram 4.31: Byggnadsnämndernas resurser för att arbeta med tillsyn över enkelt avhjälpta hinder. Källa: Kommunernas svar på Boverkets plan-, bygg- och tillsynsenkät 2015. Klicka på bilden för att se den i större format.

Illustration: Isabelle Ripa, Boverket

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

Dokument

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/lansstyrelsernas-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

237 kB

[Boverkets regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/boverkets-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

125 kB

Öppna data tillsyn

Här hittar du dataunderlag till statistik och information som finns med i uppföljningen av hur plan- och bygglagens regler om tillsyn tillämpas.

Dataunderlaget består dels av länsstyrelsernas svar på frågor rörande tillsyn som ställts i plan- och byggenkäten 2014-2015, en årlig enkät som besvaras av alla länsstyrelser. Här ingår även kommunernas svar på enkäten om lov och tillsyn för 2015.

Du har tillstånd att kopiera och distribuera våra öppna data samt göra bearbetningar. Ange Boverket samt aktuell enkät som källa.

Det finns en viss osäkerhet kring kvaliteten på de svar som inkommit genom enkäterna och i vissa fall saknas svar. Kommunenkäten för 2015 har besvarats av 92 procent av landets kommuner. För resterande kommuner saknas svar helt. Statistiken ger dock en indikation på den utveckling som skett under året.

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan- och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

Dokument

[Länsstyrelsernas regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/lansstyrelsernas-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

237 kB

[Boverkets regleringsbrev 2015.pdf \[globalassets/boverkets-regleringsbrev-2015.pdf\]](#)

125 kB

Tidigare uppföljning

Här kan du ta del av tidigare års rapportering kring Boverkets uppföljning av plan- och bygglagen.

RELATERAD INFORMATION

På andra webbplatser

[Plan- och bygglag \(2010:900\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\) \[http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900\]](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900/?bet=2010:900)

[Plan - och byggförordning \(2011:338\) på Sveriges riksdags webbplats \(länk till annan webbplats\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338)

[\[Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\\]\]\(http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Plan--och-byggforordning-2011_sfs-2011-338/?bet=2011:338\)](http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-</p></div><div data-bbox=)